

CRNA GORA
Ministarstvo za ljudska i manjinska prava

**IZVJEŠTAJ CRNE GORE O SPROVOĐENJU HITNIH PREPORUKA
CEDAW KOMITETA O IMPLEMENTACIJI KONVENCIJE O ELIMINACIJI SVIH
OBLIKA DISKRIMINACIJE ŽENA**

Podgorica, jun 2019. godine

UVOD

U okviru 67. redovnog zasijedanja Komiteta UN za eliminaciju svih oblika diskriminacije žena (CEDAW), koje je održano u Ženevi, 11. jula 2017. godine delegacija Vlade Crne Gore, koju je predvodio ministar za ljudska i manjinska prava Mehmed Zenka, predstavila je Drugi periodični izvještaj Crne Gore o implementaciji Konvencije o eliminaciji svih oblika diskriminacije žena (CEDAW).

U delegaciji su bili i predstavnici Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja, Ministarstva rada i socijalnog staranja, Ministarstva unutrašnjih poslova, Ministarstva zdravlja, Ministarstva prosvjete, Vrhovnog suda Crne Gore i Vrhovnog državnog tužilaštva Crne Gore, Ministarstva za ljudska i manjinska prava i Stalne misije Crne Gore pri Kancelariji Ujedinjenih nacija i drugih međunarodnih organizacija u Ženevi.

Razmatranje izvještaja imalo je formu konstruktivnog dijaloga između članova/ica Komiteta i delegacije. Cilj ovog dijaloga je postizanje boljeg razumijevanja realnog stanja u državi, kao i zajedničko utvrđivanje modaliteta za unapređenje implementacije Konvencije.

U radu su učešće uzeli svi članovi i članice delegacije Crne Gore i nastup cijele delegacije je pozitivno ocijenjen. Podržani su dosadašnji naponi za postizanje napretka, uz ocjenu da će Zaključni stavovi i ocjene komiteta biti jasan pokazatelj budućeg angažovanja Vlade i svih drugih činilaca u državi.

Od nevladinih organizacija, paralelne izvještaje tzv. „shadow reports“, dostavile su: Centar za ženska prava, Sigurna ženska kuća, SOS telefon za žene i djecu žrtve nasilja Nikšić;; Centar za romske inicijative; Spektra, Juventas i Queer Monetenegro.

Kroz interaktivnu diskusiju sa predstavnicima/ama delegacije, Komitet je upoznat sa izmjenama i dopunama svih zakona koji su u oblasti postizanja rodne ravnopravnosti inovirani u cilju usaglašavanja sa međunarodnim standardima. Oblasti od interesa odnosile su se još i na obrazovanje, socijalnu zaštitu, položaj žena na tržištu rada, ostvarivanje prava iz radnih odnosa, zdravlja, zaštitu od diskriminacije marginalizovanih grupa i pristupu pravdi.

Tokom sastanka članovi/ce Komiteta su postavili određen set dopunskih pitanja, na koje je delegacija u saradnji sa Misijom u Ženevi, odgovorila u roku od 48 sati.

Nakon prezentacije svakog pojedinačnog izvještaja, na zatvorenom zasijedanju, Komitet je pristupio razmatranju održanog sastanka, na osnovu čega izvjestioci za državu sastavili nacrt zaključaka i preporuka. O nacrtu se zatim raspravljalo na plenumu, koji je, takođe, bio zatvoren za javnost.

Forma zaključaka i preporuka je standardizovana i obuhvata kratki uvod, osvrt na pozitivna dostignuća i izazove u implementaciji Konvencije.

Zaključna razmatranja i preporuke CEDAW Komiteta (CEDAW/C/MNE/Q/2) od 21. jula 2019. , u vezi sa Drugim periodičnim izvještajem o sprovođenju CEDAW Konvencije, dostavljeni su Ministarstvu za ljudska i manjinska prava. Zaključna razmatranja i preporuke CEDAW komiteta koje se nalaze na linku:http://tbinternet.ohchr.org/_layouts/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=CEDAW%2fC%2fMNE%2fCO%2f2&Lang=en.

Ministarstvo za ljudska i manjinska prava je nakon dobijanja Zaključnih zapažanja o drugom periodičnom izvještaju Crne Gore jula 2017., iste prevelo i distribuiralo na upoznavanje svim kontakt osobama za rodnu ravnopravnost, članovima/icama Savjeta za rodnu ravnopravnost, pravosudnim instucijama – sudovima i tužilaštvima, NVO, predstavnicima/ama lokalnih samouprava, medija, itd – na oko 200 mail adresa.

Treći periodični izvještaj Crna Gora je u obavezi da dostavi izvještaj o sprovođenju 63 preporuke u julu 2021. godine. Komitet je zatražio informacije o primjeni hitnih preporuka 21c, 37, 43c i 53b u roku od dvije godine.

S obzirom na obavezu dostavljanja Izvještaja o sprovođenju hitnih preporuka CEDAW Komitetu do 17. jula 2019. Ministarstvo za ljudska i manjinska prava je u koordinaciji sa relevantnim institucijama – (Ministarstvo rada i socijalnog staranja, Ministarstvo pravde, Ministarstvo unutrašnjih poslova, Nacionalna kancelarija za borbu protiv trgovine ljudima, Uprava policije, Vrhovni sud Crne Gore, sačinilo predmetni izvještaj, koji je dat u nastavku.

Prateći smjernice CEDAW Komiteta, predmetni Izvještaj se pridržava sadržaja od 4000 karaktera.

PREPORUKA br. 21:

21. Komitet skreće pažnju države članice na Zajedničku opštu preporuku/opšti komentar broj 31 Komiteta za eliminaciju diskriminacije žena i broj 18 Komiteta za prava djeteta o štetnim praksama (2014) i preporučuje državi članici da:

(c) strogo sprovede zabranu prisilne vanbračne zajednice ili dječjeg i/ili prisilnog braka posebno u slučajevima dalje seksualne eksploatacije žrtve, kao i da adekvatno krivično goni i sankcioniše počinioc takvih djela.

Izmjenama i dopunama Krivičnog zakonika Crne Gore iz 2017¹ izmijenjeni su članovi Zakona koji se tiču vanbračne zajednice sa maloljetnikom (kaznene odredbe), trgovine ljudima/maloljetnim licima. Vanbračna zajednica sa maloljetnikom predstavlja teži oblik ovog krivičnog djela dopunjen sa kvalifikatornom okolnošću kada je djelo učinjeno upotrebom sile ili prijetnje. Naime, ako je djelo učinjeno silom, prijetnjom ili iz koristoljublja, učinilac će se kazniti zatvorom od šest mjeseci do pet godina. U skladu sa članom 216 ovog zakona koji odnosi na vanbračnu zajednicu sa maloljetnikom, predviđeno je da će se punoljetno lice koje živi u vanbračnoj zajednici sa maloljetnikom kazniti zatvorom od tri mjeseca do tri godine. Ista kazna važi i za roditelja, usvojioca ili stararaoca koji maloljetniku omogućiti da živi u vanbračnoj zajednici sa drugim licem ili ga na to navede.

Krivični zakonik Crne Gore iz 2017. je usklađen sa Istanbulskom konvencijom, uvođenjem novog oblika krivičnog djela - zaključivanje ništavnog braka (upotrebom sile ili prijetnjom). Naime, ko drugo lice navede ili odvede u inostranstvo u namjeri da drugog silom ili prijetnjom prinudi na zaključenje braka, kazniće se zatvorom od tri mjeseca do tri godine.

Takođe izmjenama i dopunama Krivičnog zakonika Crne Gore iz jula 2017. godine, dodata su nova krivična djela: sakaćenje ženskih genitalija i prinudno sakaćenje. Pred crnogorskim sudovima nije bilo prakse povodom ovih novouvedenih inkriminacija.

Porodični zakon propisuje da brak ne može sklopiti lice koje nije navršilo 18 godina života. Od ovog pravila, predviđen je izuzetak kojim je propisano da sud može dozvoliti sklapanje braka djetetu starijem od 16 godina, u skladu sa Zakonom o vanparničnom postupku.

Izmjene i dopune Porodičnog zakona nijesu planirane u 2019. godini.

U periodu od jula 2017. godine do maja 2019. godine pred crnogorskim sudovima bila su u radu ukupno 3 predmeta za krivično djelo vanbračna zajednica sa maloljetnikom. Od toga broja, 2 predmeta su riješena, dok se jedan predmet i dalje nalazi u radu. Oba predmeta su riješena osuđujućom odlukom, i to u jednom predmetu uslovnom kaznom, a u drugom predmetu kaznom rada u javnom interesu. Odluka u jednom predmetu je postala pravnosnažna.

¹ Zakon o izmjenama i dopunama Krivičnog Zakonika Crne Gore ("Službeni list Crne Gore" br. 44/2017).

Ministarstvo unutrašnjih poslova donijelo je "Smjernice za postupanje nadležnih institucija u slučajevima prepoznavanja i procesuiranja dječjih brakova i vanbračnih zajednica"² u cilju sprečavanja vanbračne zajednice i prisilnih brakova. Takođe, MUP je konstituisao Nacionalni tim za nasilje u porodici koji u svom Pravilniku o radu ima i obavezu postupanju u slučajevima ugovorenih dječjih i prisilnih brakova.

Nacionalna kancelarija za borbu protiv trgovine ljudima sprovela je mnogobrojne koordinisane aktivnosti koje su imale za cilj prevenciju i suzbijanje dječjih ugovorenih brakova među romskom i egipćanskom populacijom. Tokom 2017. godine u skloništu za žrtve trgovine ljudima su boravile 4 potencijalne žrtve trgovine ljudima, od kojeg broja su dvije bile maloljetnice potencijalne žrtve sklapanja nedozvoljenog braka.

U 2018. godini u nacionalnom skloništu za žrtve trgovine ljudima boravilo je pet štíćenica od kojih su tri bile maloljetne – potencijalne žrtve sklapanja nedozvoljenog braka.

Svakoj maloljetnoj štíćenici koja je boravila u nacionalnom Skloništu za žrtve trgovine ljudima postavljen staraoc za poseban slučaj, i u skladu sa njihovim potrebama rađeni su individualni planovi oporavka. U slučajevima kada bi štíćenice, shodno procjeni nadležnih organa (CSR i UP) bile vraćene u porodicu, nadležni centar za socijalni rad bi vršio pojačan nadzor nad tim porodicama. U nekim slučajevima donešena je i krajnje rigorozna mjera oduzimanja roditeljskog prava. Iako u slučajevima navedenih štíćenica nije bilo elemenata KD trgovine ljudima, njima je obezbijeđena i pružena sva neophodna pomoć i zaštita koja pripada žrtvama trgovine ljudima.

U decembru 2018. godine u cilju efikasnije borbe protiv trgovine ljudima, prvenstveno boljoj i kvalitetnijoj identifikaciji potencijalnih žrtava, kao i samog krivičnog gonjenja, na operativnom planu, formiran je Operativni tim za borbu protiv trgovine ljudima, kojeg čine najviši predstavnici Višeg državnog tužilaštva iz Podgorice i Bijelog Polja (rukovodioci), predstavnici Uprave policije (rukovodilac i službenik Odsjeka za suzbijanje trgovine ljudima, krijumčarenja i ilegalnih migracija), Nacionalni koordinator za borbu protiv trgovine ljudima, i drugi predstavnici MUP-a kao i predstavnik ministarstva pravde.

Crna Gora je potpisala tri bilateralna protokola o saradnji u borbi protiv trgovine ljudima sa zemljama regiona sa Albanijom, Kosovom, i Makedonijom.

Odbor za rodnu ravnopravnost Skupštine Crne Gore, na sjednici održanoj 20. juna 2017. godine, kao zainteresovano radno tijelo, sa aspekta svoje nadležnosti, razmotrio je i podržao Predlog zakona o izmjenama i dopunama Krivičnog zakonika Crne Gore. U toku globalne kampanje „16 dana aktivizma protiv nasilja nad ženama“ Odbor organizuje zasijedanje Ženskog parlamenta koja su posvećena realizaciji aktivnosti na polju sprječavanja i suzbijanja nasilja nad ženama i nasilja u porodici.

Deseto zasijedanje Ženskog parlamenta bilo je posvećeno razmatranju položaju žena na Zapadnom Balkanu u kontekstu usvajanja Rezolucije o pravima žena na Zapadnom Balkanu

² Ministarstvo unutrašnjih poslova Crne Gore jedno je od prvih u regionu koje je donijelo 2017. godine Smjernice.

(Bosna i Hercegovina, Srbija, Crna Gora, Makedonija, Albanija i Kosovo), na sjednici Odbora za prava žena i jednakost žena (FEMM) Evropskog parlamenta.

Povodom obilježavanja Međunarodnog dana Roma, 8. aprila 2018.godine, organizovao je konsultativno saslušanje predstavnika Vlade Crne Gore, na temu „Ostvarivanje dječjih prava u romskoj zajednici u Crnoj Gori sa posebnim osvrtom na obrazovanje djevojčica“. Predstavnici romskih nevladinih organizacija kao prioritetna pitanja naveli socijalno-ekonomski status, nedovoljnu informisanost, rane i ugovorene brakove, nasilje u porodici i društvu, pri čemu su naveli ohrabrujući podatak o visokom procentu spremnosti pripadnika/ca romske zajednice da rade na rješavanju svog statusa, kao i visok stepen povjerenja u institucije sistema.

Na zajedničkim sjednicama Odbora za rodnu ravnopravnost, Odbora za politički sistem, pravosuđe i upravu i Odbora za zdravstvo, rad i socijalno staranje, održanim 2018. godine organizovano je konsultativno saslušanje ministra rada i socijalnog staranja, ministra unutrašnjih poslova i ministra zdravlja, na temu: „Zaštita i podrška ženama žrtvama nasilja i žrtvama nasilja u porodici“. Odbori su usvojili zaključke koji su proslijeđeni resornim ministarstvima u cilju daljeg izvještavanja o realizaciji istih. Jedan od zaključaka odnosi se na izradu uputstva za postupanje i procesuiranje slučajeva prisilnih brakova u romskim i egipćanskim zajednicama za potrebe policije, centara za socijalni rad, škola, sudova i domova zdravlja.

U skladu sa Akcionim planom za implementaciju „Strategije za socijalnu inkluziju Roma i Egipćana u Crnoj Gori 2016-2020“, za 2018. godinu, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava je održalo mnogobrojne radionice u cilju edukacije učesnika o posljedicama maloljetnih ugovorenih/prisilnih brakova, kao i o značaju obrazovanja za romsku i egipćansku populaciju, itd.

Nevladina organizacija „Crnogorski ženski lobi“ (CŽL) završila je proceduru licenciranja kod Ministarstva rada i socijalnog staranja po previđenim pravilnicima, čime je ova organizacija dobila Licencu za obavljanje djelatnosti socijalne i dječije zaštite i pružanje usluge servisa SOS telefona za žrtve seksualnog nasilja. Nakon dobijanja Međunarodnog sertifikata 2016 god po standardima ISO 9001:2015 , sa dobijanjem Nacionalne licence, nevladina organizacija „Crnogorski ženski lobi“ zaokružila je cjelinu poštovanja i primjene najboljih standarda u radu.

U prostorijama CŽL, juna 2019. godine je i zvanično puštena u rad SOS linija za žrtve seksualnog nasilja .Socijalni servis “SOS linija za žrtve seksualnog nasilja “ koji je licenciran od strane Zavoda za socijalnu i dječiju zaštitu za obavljanje djelatnosti i pružanje usluga žrtvama seksualnog nasilja, posebno ženama i djeci kao najranjivijoj kategoriji. Adaptaciju prostora u kojem će funkcionisati SOS centar, podržala je finansiski Turska agencija za međunarodnu saradnju i koordinaciju (TIKA). Ispunjavanje prostornih standarda i upošljavanje stručnih radnica kao uslova za dobijanje licence prema Zakonu o socijalnoj i dječijoj zaštiti, podržano je finansijski od strane Kancelarije UNDP-a u Crnoj Gori.

PREPORUKA br. 37

37. Komitet preporučuje državi članici da uspostavi fond za pružanje podrške svim ženama koje su napustile svoje formalno zaposlenje da bi se opredijelile za naknade prema poništenim izmjenama i dopunama Zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti iz 2015. godine i koje imaju teškoća da ponovo uđu na tržište rada.

Zakon o socijalnoj i dječjoj zaštiti koji sadrži odredbe koje se odnose na naknadu po osnovu rođenja troje ili više djece usvojen je 16.jula 2015. godine, a stupio je na snagu 6. avgusta 2015. godine, dok je njegova primjena počela 1.januara 2016. godine.

Nakon što je Ustavni sud Crne Gore donio Odluku kojom se ukidaju odredbe člana 54a stav 2, 3 i 4 i člana 54b stav 2, te je utvrdio da odredbe člana 54a stav 1 i člana 54b stav 1 nijesu bile u saglasnosti sa Ustavom Crne Gore, donijet je Zakon o izvršenju Odluke Ustavnog suda Crne Gore U-I broj 6/16 od 19. aprila 2017. godine kojim je regulisan status korisnica naknade po osnovu rođenja troje ili više djece.

Pomenutim Zakonom korisnice koje su raskinule radni odnos na neodređeno vrijeme nastavile su da primaju mjesečnu naknadu i to u visini od 193 eura, 264 eura ili 336 eura u zavisnosti od visine neto zarade tri mjeseca prije prestanka radnog odnosa, a u vremenskom periodu od tri godine do sticanja prava na peziju u zavisnosti od godina života korisnice. Kako je bilo potrebno uvrstiti i još neke kategorije korisnica u pomenuti Zakon došlo je do izmjene i dopune Zakona o izvršenju Odluke Ustavnog suda Crne Gore U-I broj 6/16 od 19. aprila 2017. godine. Osnovni razlog za izmjenu i dopunu je što korisnice prava na naknadu po osnovu rođenja troje ili više djece iz člana (čl. 54a i 54b) Zakona o dopunama Zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti, odnosno čl. 1 i 2 (čl. 54a stav 1 i 54b stav 1) Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti, koje su radi korišćenja tog prava prestale da obavljaju preduzetničku djelatnost ili profesionalnu ili drugu djelatnost kao osnovno zanimanje ili poljoprivrednu djelatnost nijesu prepoznate postojećim zakonom. Nakon ove izmjene Zakona, Ustavni sud je donio novu Odluku. U skladu sa ovom odlukom u izrađen je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o izvršenju Odluke Ustavnog suda Crne Gore U-I broj 6/16 od 19. aprila 2017. godine koji je izašao u Službenom listu Crne Gore 1. avgusta 2018. godine. Ovim Zakonom su prepoznate korisnice koje su raskinule radni odnos na određeno vrijeme.

U skladu sa svim navedenim zaključujemo da su sve korisnice koje su svojom voljom raskinule radni odnos bilo na određeno, bilo na neodređeno vrijeme, te sve koje su svojom voljom prestale da obavljaju preduzetničku ili poljoprivrednu djelatnost, nastavile da primaju mjesečnu naknadu u skladu sa Zakonom o izvršenju odluke Ustavnog suda, te nijesu vraćene u gore pravno i faktičko stanje u kojem su bile prije nego što su ispunile pravo na naknadu po osnovu rođenja troje ili više djece.

PREPORUKA br. 43

43. Komitet preporučuje državi članici da:

(c) nastavi da jača svoje napore na poboljšanju situacije u izbjegličkim kampovima na Koniku i preduzme mjere u cilju integracije u zajednice osoba koje žive u kampovima.

Prema postojećim i dostupnim podacima iz Popisa stanovništva, domaćinstava i stanova u Crnoj Gori iz 2011. godine, 6251 lice se izjasnilo da pripada romskoj nacionalnosti ili 1,01 % od ukupnog stanovništva. Populacija Egipćana broji 2054 lica, odnosno 0,33 % od ukupnog stanovništva, dok romskim kao maternjim jezikom govori 5169 lica. Najveći broj Roma živi na teritoriji Podgorice (3988), zatim Berana (531), Nikšića (483).

Kroz Regionalni stambeni program za Crnu Goru, obezbeđena su sredstava za rješavanje stambenog pitanja za 6.063 lica (1.177 domaćinstava) koja spadaju u najranjivije kategorije (lica smještena u neformalnim kolektivnim centrima i ugrožena lica u privatnom smještaju, sa posebnim osvrtom na Kamp Konik). Na pod-projektu MNE 2, se iz razloga dobre prakse projektovanja došlo do uštede 1.950.977,11 € - pa je Skupština donatora odobrila proširenje projekta stambene gradnje na Koniku u Podgorici za dodatnu 51 stambenu jedinicu- Nastavak IPA Projekta (druga faza).

Radovi na drugoj fazi su zvanično počeli 18. maja 2017. Svi građevinski radovi i priključci su završeni u planiranom roku, a svečanost povodom useljenja korisnika je održana 12. decembra 2018. Završetkom ove faze, ispunjeni su uslovi za konačno zatvaranje kampa Konik. MNE 4: "Izgradnja 94 stambene jedinice u opštini Berane". Potpisan je Grant sporazum sa Razvojnou bankom Savjeta Evrope. Građevinski radovi na objektu su počeli 15. februara 2017. Useljenje korisnika je završeno sredinom marta 2019. godine.

Vlada Crne Gore je donijela „Strategiju za socijalnu inkluziju Roma i Egipćana u Crnoj Gori 2016 - 2020“ i usvojila Akcioni plan za sprovođenje Strategije za 2016. godinu, a u martu 2017. godine i Akcioni plan za 2018. godinu. Strategijom je predviđeno da će ista biti realizovana kroz jednogodišnje akcione planove kojima se preciziraju prioritetne mjere i aktivnosti koje treba sprovesti u toj godini.

U cilju praćenja realizovanih aktivnosti Vlada je formirala Komisiju i imenovala Nacionalnog koordinatora za praćenje sprovođenja Strategije. Radom Komisije koordinira Ministarstvo za ljudska i manjinska prava. Komisiju sačinjavaju predstavnici institucija koje su prepoznate Strategijom i Akcionim planom kao nosioci pojedinih aktivnosti, kao i predstavnici Romskog savjeta u Crnoj Gori i romskih i egipćanskih nevladinih organizacija.

PREPORUKA br. 53

53. Komitet skreće pažnju države članice na Opštu preporuku br. 29 (2013) o ekonomskim posljedicama braka, porodičnim odnosima i njihovom prestanku i preporučuje državi članici da:

(b) obezbijedi zakonski precizno izvršenje režima zajedničke imovine nakon raskida braka, ukidanjem bilo kakvog uslova ženama da dokažu svoj udio i doprinos u zajedničkoj imovini, kao i ukine mogućnost za nejednaku podjelu zajedničke imovine, kao i da usvoji zakonske mjere koje su neophodne kako bi se garantovalo da žene koje žive u de facto vezama imaju ekonomsku zaštitu, priznajući im njihova prava na imovinu stečenu u toku te veze.

Porodičnim zakonom ("Službeni list Crne Gore" broj 1/07 i 53/16) u članu 288 propisano je : "Zajedničku imovinu sačinjava imovina koju su bračni supružnici stekli radom i po osnovu rada u toku trajanja bračne zajednice , kao i prihodi iz te imovine.

U zajedničku imovinu ulaze i prihodi od posebne imovine koji su ostvareni radom bračnih supružnika, imovina stečena korišćenjem prava intelektualne svojine, imovina stečena po osnovu osiguranja kao i igrom na sreću u toku trajanja bračne zajednice". Nadalje, članovi 293-298 Porodičnog zakona odnose se na "diobu zajedničke imovine", pa upravo član 294 Porodičnog zakona propisuje sledeće:

"Ako ne dođe do sporazuma, imovina bračnih supružnika dijeli se na jednake djelove.

Na zahtjev bračnog supružnika koji dokaže da je njegov doprinos u sticanju zajedničke imovine očigledno i značajno veći od doprinosa drugog bračnog supružnika, sud će zajedničku imovinu podijeliti prema doprinosu svakog od njih.

Pri utvrđivanju udjela svakog bračnog supružnika sud će voditi računa ne samo o prihodima i zaradi svakog bračnog supružnika, već i o pomoći jednog bračnog supružnika drugome, o radu, domaćinstvu i porodici, o brizi oko vaspitanja i podizanja djece, kao i o svakom drugom vidu rada i saradnje u upravljanju, održavanju i povećanju zajedničke imovine".

Nadalje, članom 296 Porodičnog zakona propisano je sledeće:

"Prilikom diobe zajedničke imovine, na zahtjev bračnog supružnika, u njegov će se dio prvo unijeti oni predmeti iz zajedničke imovine koji služe za obavljanje njegovog zanimanja.

Iz zajedničke imovine izdvojiće se i predati bračnom supružniku, pored njegovog dijela, i one stvari stečene radom u toku bračne zajednice koje služe isključivo u ličnoj upotrebi.

Ako je vrijednost stvari iz st. 1 i 2 ovog člana nesrazmjerno velika u odnosu na vrijednost cjelokupne zajedničke imovine, izvršiće se dioba i tih stvari, osim ako bračni supružnik koji bi ove stvari trebalo da dobije ne naknadi drugom bračnom supružniku odgovarajuću vrijednost ili ne ustupi drugom bračnom supružniku, po njegovom pristanku, druge stvari.

Sud je, dakle, dužan da prilikom donošenja odluke o diobi zajedničke imovine bračnih supružnika u svakom konkretnom slučaju vodi računa o svim okolnostima koje imaju uticaja na diobu zajedničke imovine, a koje su propisane zakonom.

Ministarstvo za ljudska i manjinska prava je u okviru Javnog konkursa za finansiranje programa/projekata NVO u oblasti rodne ravnopravnosti u 2018. godini pod nazivom “ Za rodni balans u Crnoj Gori “, podržalo projekat nevladine organizacije Sigurna zenska kuća “ I u rod i u dom “- snagom zakona protiv imovinskog običajnog prava”. U okviru ovog projekta urađeno je Istraživanje o stavovima prema imovinskom pravu žena u Crnoj Gori.

Istraživanje je sproveda agencija IPSOS Strategic Marketing u februaru 2019 na reprezentativnom stratifikovanom uzorku od 1036 ispitanika/ca u 17 gradova u Crnoj Gori, 130 teritorija biračkih mjesta, gradske, prigradske i seoske životne sredine

Prema istraživanju većina građana/ki, njih 82% smatra da porodična imovina treba pripasti muškarcima i ženama podjednako, ipak samo 25 % smatra da se to dešava u realnosti, jer je još uvijek prisutan stav da je odricanje od prava na imovinu porodična tradicija koju treba poštovati.

Što se tiče zajedničke imovine stečene u braku ili vanbračnoj zajednici, većina građana/ki, njih 88 % imaju stav da imovina stečena u ovim zajednicama treba biti jednako podijeljena, tek negdje oko polovine smatra da se to dešava u praksi.

U aprilu 2019. nevladina organizacija Sigurna ženska kuća I Ministarstvo za ljudska I manjinska prava odganzovali su konferenciju za medije na kojoj je predstavljeno navedeno istraživanje. U nekoliko opština organizovane su u javne tribine kao dio kampanje u vezi sa podizanjem svijesti o važnosti korišćenja imovinskih prava.

Prema statističkim podacima Uprave za nekretnine zabilježen je porast procenta udjela ženskih nosilaca prava u gotovo svim opštinama, te da prednjače opštine Herceg Novi, zatim Glavni grad Podgorica, Kotor, Tivat. Dobre procenete bilježe i opštine na sjeveru opština Pljevlja i Žabljak, a da treba najviše raditi na podizanju svijesti o imoviskim pravima u manjiim opštinama kao što su Gusinje, Plav, i Petnjica.